

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๓/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๘

วันที่ ๒๖ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง ศาลแขวงพระนครเหนือ

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ศาลแขวงพระนครเหนือส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายปวิธรรมณ์ เจริญกิตติพจน์ หรือนายสิทธิพร เทศแจ่ม) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ผบE ๑๐๖๗๙/๒๕๖๗ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

ธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายปวิธรรมณ์ เจริญกิตติพจน์ (เดิมชื่อนายสิทธิพร เทศแจ่ม) เป็นจำเลย ต่อศาลแขวงพระนครเหนือ ว่า จำเลยได้ทำสัญญาเปิดบัตรเครดิตกับธนาคารซีทีแบงก์ จำนวน ๒ หมายเลข จำเลยไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงและเงื่อนไขในการชำระหนี้ให้แก่ธนาคาร ธนาคารซีทีแบงก์จึงระงับการใช้บัตรเครดิตและคำนวณยอดหนี้ที่จำเลยค้างชำระพร้อมดอกเบี้ยและเบี้ยปรับ จำเลยมีหน้าที่ต้องชำระหนี้แก่ธนาคารซีทีแบงก์เจ้าหนี้เดิมให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลา แต่จำเลยเพิกเฉยไม่ชำระ ต่อมาโจทก์ได้รับโอนกิจการบางส่วนมาจากธนาคารซีทีแบงก์เจ้าหนี้เดิมโดยได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย และโจทก์ได้รับโอนสิทธิเรียกร้องสินทรัพย์ และสิทธิประโยชน์ทั้งปวงที่ได้รับจากลูกหนี้ภายใต้สัญญาสินเชื่อรวมถึงภาระหนี้ของจำเลย ซึ่งการโอนสิทธิเรียกร้องที่เกี่ยวข้องกับการโอนกิจการดังกล่าวโจทก์ได้รับการยกเว้นไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องที่มีต่อลูกหนี้ไปยังลูกหนี้รวมถึงจำเลยในคดีนี้ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ จำเลยให้การว่า จำเลยไม่เคยได้รับหนังสือบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้อง การบอกเลิกสัญญา และหนังสือแจ้งขอให้ชำระหนี้ เนื่องจากโจทก์จงใจหลีกเลี่ยงไม่ส่งหนังสือบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้อง การกระทำของโจทก์เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต เมื่อการโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวไม่ได้แจ้งหรือบอกกล่าวให้จำเลยทราบ และจำเลยไม่เคยชำระหนี้ให้แก่ธนาคารซีทีแบงก์และโจทก์นับแต่มีการโอนสิทธิเรียกร้อง จึงไม่อาจถือได้ว่า

จำเลยให้ความยินยอมการโอนสิทธิเรียกร้องของธนาคารซีทีแบงก์ที่มีต่อจำเลยไปยังโจทก์ จำเลยมีสิทธิยกข้อต่อสู้ที่มีต่อธนาคารซีทีแบงก์ขึ้นต่อสู้โจทก์ได้ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ประกอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๘ วรรคสอง

ระหว่างการพิจารณาของศาลแขวงพระนครเหนือ จำเลยโต้แย้งว่า การที่พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ซึ่งบัญญัติว่า “ในการโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ดำเนินการได้ตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และการโอนสิทธิเรียกร้องที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการโอนกิจการดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่ตัดสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา ๓๐๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์” มีผลทำให้การโอนสิทธิเรียกร้องที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการโอนกิจการของสถาบันการเงินแห่งหนึ่งไปยังสถาบันการเงินอีกแห่งหนึ่งไม่ต้องมีการบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ การบัญญัติกฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะทางเศรษฐกิจและอำนวยความสะดวกแก่การโอนกิจการของระบบสถาบันการเงิน แต่การดเว้นไม่บอกกล่าวการโอนหนี้แก่ลูกหนี้ ย่อมทำให้ลูกหนี้ไม่อาจทราบการเปลี่ยนแปลงตัวเจ้าหนี้อย่างทันท่วงที ส่งผลให้ไม่อาจปฏิบัติชำระหนี้หรือป้องกันสิทธิของตนได้อย่างเต็มที่ แม้มาตรา ๗๗ จะให้สิทธิลูกหนี้ในการยกข้อต่อสู้ผู้รับโอนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๘ วรรคสอง ก็ตาม แต่เป็นเพียงการรักษาสิทธิของลูกหนี้เพื่อยกข้อต่อสู้เดิมของตนขึ้นต่อสู้ผู้รับโอนเท่านั้น การที่พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ กำหนดข้อยกเว้นให้เจ้าหนี้สถาบันการเงินสามารถโอนสิทธิเรียกร้องได้โดยไม่ต้องแจ้งลูกหนี้ ย่อมเป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้ในการรับรู้สิทธิตามสัญญา ดังนั้น จำเลยในฐานะลูกหนี้ย่อมมีสิทธิโต้แย้งต่อผู้รับโอนที่ใช้สิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ เป็นกฎหมายที่ละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของลูกหนี้ในการปกป้องสิทธิของตนเอง และการให้เอกสิทธิ์แก่เจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนในการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องแก่ลูกหนี้ เป็นการเพิ่มภาระแก่ลูกหนี้เกินสมควรแก่เหตุในการติดตามตรวจสอบสถานะของเจ้าหนี้ด้วยตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระหนี้ผิดบุคคล ซึ่งแตกต่างจากลูกหนี้ทั่วไปที่มีสิทธิได้รับการแจ้งโอนสิทธิเรียกร้องโดยตรงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ จึงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของลูกหนี้ในการปกป้องสิทธิของตนเองตามสัญญา ขัดต่อหลักนิติธรรม เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ขัดต่อหลักความเสมอภาค และเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

ศาลแขวงพระนครเหนือเห็นว่า จำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่า พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลแขวงพระนครเหนือจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี แต่ยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

สำนักงานศาลยุติธรรมมีหนังสือ ที่ ศย ๐๒๔/๑๒๐๔๑ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๘ ส่งความเห็นและคำโต้แย้งของจำเลย เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่า พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาได้ แต่ประเด็นที่จำเลยโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ หรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ โดยมี得有ข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ และจำเลยมิได้แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ และมาตรา ๒๗ วรรคสอง วรรคสี่และวรรคห้า อย่างไร ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาเฉพาะประเด็นที่ขอให้วินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นนั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ฯลฯ

ฯลฯ

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

ฯลฯ

ฯลฯ

๒. พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๗๗ ในการโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ดำเนินการได้ตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และการโอนสิทธิเรียกร้องที่เกี่ยวข้องกับการโอนกิจการดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่ตัดสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา ๓๐๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๓. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๐๖ การโอนหนี้อันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงนั้น ถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าไม่สมบูรณ์ อนึ่ง การโอนหนี้ที่ท่านว่าจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้ แต่เมื่อได้บอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ หรือลูกหนี้จะได้ยินยอมด้วยในการโอนนั้น คำบอกกล่าวหรือความยินยอมเช่นนี้ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือ

ถ้าลูกหนี้ทำให้พอแก่ใจผู้โอนด้วยการใช้เงิน หรือด้วยประการอื่นเสียแต่ก่อนได้รับบอกกล่าวหรือก่อนได้ตกลงให้โอนไซ้ ลูกหนี้นั้นก็พ้นอันหลุดพ้นจากหนี้

มาตรา ๓๐๘ ถ้าลูกหนี้ได้ให้ความยินยอมดังกล่าวมาในมาตรา ๓๐๖ โดยมีได้ติดเงื่อนไข ท่านว่าจะยกข้อต่อสู้ที่มีต่อผู้โอนขึ้นต่อสู้ผู้รับโอนนั้นหาได้ไม่ แต่ถ้าเพื่อจะระงับหนี้ นั้น ลูกหนี้ได้ใช้เงินให้แก่ผู้โอนไปไซ้ ลูกหนี้จะเรียกคืนเงินนั้นก็ได้อีก หรือถ้าเพื่อการชั่งกล่าวมานั้น ลูกหนี้รับภาระเป็นหนี้ อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นใหม่ต่อผู้โอน จะถือเสมือนหนึ่งว่าหนี้นั้นมีได้ก่อนขึ้นเลยก็ได้

ถ้าลูกหนี้เป็นแต่ได้รับคำบอกกล่าวการโอน ท่านว่าลูกหนี้มีข้อต่อสู้ผู้โอนก่อนเวลาที่ได้รับ คำบอกกล่าวนั้นฉันใด ก็ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้แก่ผู้รับโอนได้ฉันนั้น ถ้าลูกหนี้มีสิทธิเรียกร้องจากผู้โอน แต่สิทธินั้นยังไม่ถึงกำหนดในเวลาบอกกล่าวไซ้ ท่านว่าจะเอาสิทธิเรียกร้องนั้นมาหักกลบลบกันก็ได้ หากว่าสิทธินั้นจะได้ถึงกำหนดไม่ช้ากว่าเวลาถึงกำหนดแห่งสิทธิเรียกร้องอันได้โอนไปนั้น

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ความเห็น

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า จำเลยมีข้อโต้แย้งโดยสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ มีผลทำให้การโอนสิทธิเรียกร้องที่เกี่ยวกับการโอนกิจการของสถาบันการเงิน ไม่ต้องมีการบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ ทำให้ลูกหนี้ของสถาบันการเงินผู้โอนกิจการไม่อาจทราบการเปลี่ยนแปลงตัวเจ้าหนี้ ส่งผลให้ไม่อาจปฏิบัติชำระหนี้หรือป้องกันสิทธิของตนได้อย่างเต็มที่ จำกัดสิทธิของลูกหนี้ในการ รับรู้สิทธิตามสัญญา เพิ่มภาระแก่ลูกหนี้เกินสมควรแก่เหตุในการติดตามตรวจสอบสถานะของเจ้าหนี้ ด้วยตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระหนี้ผิดบุคคล ให้อำนาจเฉพาะสถาบันการเงินในการโอนสิทธิเรียกร้อง โดยไม่ต้องแจ้งลูกหนี้ ขัดต่อหลักนิติธรรม เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควร แก่เหตุ ขัดต่อหลักความเสมอภาค และเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล จึงขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม นั้น

เห็นว่า การโอนสิทธิเรียกร้องโดยทั่วไปจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ หนี้ ลักษณะ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป หมวด ๔ โอนสิทธิเรียกร้อง มาตรา ๓๐๓ ถึงมาตรา ๓๑๓ ซึ่งมาตรา ๓๐๖ บัญญัติให้การโอนหนี้อื่นจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้ คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาจงนั้น ถ้าไม่ทำเป็นหนังสือยอมไม่สมบูรณ์ การโอนหนี้ นั้นจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ต่อลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้ต่อเมื่อได้บอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้หรือลูกหนี้จะได้อินยอมด้วย ในการโอนนั้น คำบอกกล่าวหรือความยินยอมเช่นนี้ต้องทำเป็นหนังสือ โดยการโอนนั้นเจ้าหนี้ใหม่

ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องจะสามารถนำสิทธิเรียกร้องที่ตนได้รับโอนมายกขึ้นต่อผู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอก เพื่อให้ชำระหนี้แก่ตนได้นั้น ลูกหนี้จะต้องให้ความยินยอมเป็นหนังสือหรือจะต้องมีการบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้เพื่อให้ลูกหนี้ทราบว่าเจ้าหนี้เดิมได้โอนสิทธิเรียกร้องในหนี้รายนั้นให้แก่เจ้าหนี้ใหม่แล้ว และมาตรา ๓๐๘ วรรคสอง บัญญัติให้ในกรณีที่ลูกหนี้ได้รับคำบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือ ถ้าลูกหนี้มีข้อต่อสู้ต่อเจ้าหนี้เดิมผู้โอนสิทธิเรียกร้องอยู่ก่อนได้รับคำบอกกล่าวเช่นใด ก็ให้ยกข้อต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องได้เช่นนั้น

ส่วนกรณีของการโอนสิทธิเรียกร้องที่ผู้โอนและผู้รับโอนเป็นสถาบันการเงินนั้น พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ บัญญัติให้การโอนสิทธิเรียกร้องกรณีดังกล่าวได้รับการยกเว้นไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๖ แต่ไม่ตัดสิทธิของลูกหนี้ที่จะนำข้อต่อสู้ใด ๆ ที่อาจยกขึ้นต่อผู้สถาบันการเงินเจ้าหนี้เดิมมายกขึ้นต่อผู้สถาบันการเงินเจ้าหนี้ใหม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๘ วรรคสอง ซึ่งมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะธุรกิจของสถาบันการเงิน เพื่อให้เกิดผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม และเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ทำให้การโอนกิจการของสถาบันการเงินสามารถโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนของตนได้โดยสะดวก ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ของตนเป็นรายบุคคล เนื่องจากสถาบันการเงินย่อมมีลูกหนี้อยู่เป็นจำนวนมาก หากการโอนกิจการของสถาบันการเงินจะต้องมีการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ทุกรายเป็นรายบุคคล ย่อมทำให้การโอนกิจการของสถาบันการเงินไม่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เป็นการเพิ่มภาระแก่เจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินและลูกหนี้ของสถาบันการเงิน ซึ่งความล่าช้าในกระบวนการโอนสิทธิเรียกร้องของสถาบันการเงินจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมอีกด้วย อีกทั้งการโอนกิจการของสถาบันการเงินจะต้องมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปอยู่แล้ว จึงมีผลให้ลูกหนี้ของสถาบันการเงินได้รับทราบการควบ โอน หรือรับโอนกิจการ รวมถึงได้รับทราบการโอนสิทธิเรียกร้องระหว่างสถาบันการเงินได้ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๗ นอกจากนี้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๓ วรรคสอง และมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ให้สถาบันการเงิน ผู้โอนกิจการและรับโอนกิจการต้องมีมาตรการในการป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้ ซึ่งรวมถึงการชี้แจงข้อมูลรายละเอียดการโอนกิจการให้ลูกหนี้ทราบด้วย แม้จะมีได้บังคับว่าจะต้องบอกกล่าว

เป็นหนังสือ ซึ่งอาจมีผลเป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้ในการรับรู้สิทธิตามสัญญาอยู่บ้าง แต่เมื่อการโอนกิจการของสถาบันการเงินต้องมีการประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้สถาบันการเงินต้องชี้แจงข้อมูลรายละเอียดการโอนกิจการให้ลูกหนี้ทราบด้วยแล้ว ลูกหนี้ของสถาบันการเงินจึงรับทราบถึงการโอนกิจการของสถาบันการเงิน รวมถึงการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้รายของตนได้และชอบที่จะชำระหนี้ในส่วนที่ยังมิได้ชำระให้แก่สถาบันการเงินเจ้าหนี้ใหม่ได้ต่อไป ส่วนกรณีที่ได้ชำระหนี้ให้แก่สถาบันการเงินเจ้าหนี้เดิมไปแล้วไม่ว่าจะทั้งหมดหรือแต่บางส่วน รวมทั้งกรณีทีลูกหนี้มีข้อต่อสู้ต่อสถาบันการเงินเจ้าหนี้เดิม ก็ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ที่สามารถใช้ต่อสู้กับสถาบันการเงินเจ้าหนี้ใหม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๘ วรรคสอง สิทธิของลูกหนี้จึงไม่ได้เสียไปเพราะเหตุแห่งการโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าว และมีได้เป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้ในการรับรู้สิทธิตามสัญญาจนเกินกว่าเหตุ เมื่อซึ่งน้ำหนักระหว่างสิทธิหรือเสรีภาพของลูกหนี้ที่อาจมิได้รับแจ้งการโอนสิทธิเรียกร้องในกรณีนี้ตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินกับประโยชน์สาธารณะที่ระบบการเงินของประเทศจะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายดังกล่าวแล้ว จึงเห็นได้ว่าเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน มิได้ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และบทบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับแก่สถาบันการเงินเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง นอกจากนี้การโอนสิทธิเรียกร้องอันเนื่องมาจากการโอนกิจการของสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะกับการโอนสิทธิเรียกร้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปมีมาตรการและสาระสำคัญที่แตกต่างกัน กล่าวคือกรณีของสถาบันการเงินต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย เพราะผู้โอนกับผู้รับโอนเป็นสถาบันการเงินมิใช่เจ้าหนี้ทั่วไป อีกทั้งการโอนสิทธิเรียกร้องของสถาบันการเงินอาจมีผลกระทบต่อธุรกิจการเงินของประเทศได้ การที่พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ กำหนดมาตรการสำหรับการโอนสิทธิเรียกร้องที่เกี่ยวข้องกับการโอนกิจการของสถาบันการเงินให้แตกต่างจากการโอนสิทธิเรียกร้องโดยทั่วไป จึงไม่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของลูกหนี้ ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม และไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักความเสมอภาค

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑
มาตรา ๗๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗
วรรคหนึ่งและวรรคสาม

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ